

INICIATIVA LEGISLATIVA POPULAR

PROPOSICIÓN DE LEI PARA A APLICACIÓN EFECTIVA DOS PRINCIPIOS DE REDUCIÓN, REUTILIZACIÓN E RECICLAXE DE RESIDUOS EN GALICIA

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

O dereito de todas e todos a gozar dun ambiente saudábel, xunto ao deber de conservalo, foi recoñecido pola Constitución Española. No marco da mesma e da lexislación básica vixente, e de acordo co Estatuto de Autonomía, Galicia ostenta a competencia exclusiva para aprobar normas adicionais e máis esixentes para a protección ambiental.

Así, a Lei 10/2008 de residuos de Galicia estableceu como obxectivo prioritario o fomento da alternativa dos 3Rs (por esta orde, redución, reutilización e reciclaxe). A Directiva europea 2008/98/CE sobre os residuos, trasposta ao dereito estatal pola Lei 22/2011, formulou o obxectivo de transformar a actual sociedade nunha “sociedade do reciclado”, avanzando na adopción real das alternativas do 3Rs e contribuír á loita contra o cambio climático.

A Xunta de Galicia aprobou en xaneiro de 2011 o Plano de xestión de residuos urbanos de Galicia (PXRUG) 2010-2020. Este plan cumpre só na teoría cos obxectivos das referidas leis, xa que destina á prevención de residuos só o 2,2% do orzamento total, fronte ao obxectivo de redución do 10% dos residuos xerados. A suma de todos os investimentos dedicados no PXRUG á prevención, información, educación ambiental, recollida selectiva e outras medidas de reutilización e reciclaxe atinxe o 18,1% do total, fronte ao obxectivo mínimo do 50% de reutilización e reciclaxe. Pola contra, o 48% dos investimentos destínanse a unha nova planta de eliminación por incineración.

Todas estas previsións do PXRUG 2010-2020 son contrarias aos obxectivos teóricos das mencionadas leis. Estas din que a prevención, a reutilización e a reciclaxe son prioritarias, mais permiten que os plans de xestión destinen os recursos económicos e humanos á incineración e ao vertido.

Transcorridos máis de tres anos de vixencia da Lei e da Directiva de 2008, non se adoptaron aínda medidas efectivas de prevención, recollida selectiva, reciclaxe e compostaxe. Mentres, a Xunta está a favorecer outras opcións menos prioritarias e altamente impactantes, como os continuos recrecementos do vertedoiro da Areosa e a instalación dunha nova incineradora no sur de Galicia, incompatible co obxectivo de redución do 10% e reutilización e reciclado do 50% dos residuos domésticos.

En conclusión, faise necesario clarificar e darlle forza xurídica á xerarquía que establece a prioridade dos 3Rs, xa presente na normativa actual, para que sexa realmente de obrigado cumprimento. É nesa liña que a presente Lei establece unha serie de medidas para a aplicación deses principios, excluindo a incineración como opción principal para o tratamento dos residuos en Galicia.

Tense en conta ademais que a incineración de residuos segue a ser unha actividade altamente contaminante. Non só destrúe materias primas valiosas e imprescindíbeis para acadar unha “sociedade do reciclado”, senón que emprega a atmosfera como vertedoiro para gases ácidos, metais pesados, dioxinas e dióxido de carbono. Contaminantes que finalmente acaban caendo de novo sobre os solos, os cultivos e as augas das comarcas próximas ás incineradoras.

Tense en conta a reducida eficiencia enerxética da incineración en SOGAMA, con valores inferiores ao establecido pola Directiva 2008/98/CE para que se poida considerar como operación de valorización. E tense en conta tamén que a incineración preséntase como a alternativa máis custosa, pero a que menos emprego permite crear (entre 5 e 10 veces menos que a reciclaxe), algo que diante da actual crise debe terse moi en conta.

En virtude do exposto,

CAPÍTULO I. DAS PRIORIDADES NA XESTIÓN DOS RESIDUOS

Artigo 1.

1. A Xunta de Galicia modificará no prazo máximo de un ano a partir da entrada en vigor da presente Lei o PXRUG para adaptalo a esta e incorporar a recente normativa europea e estatal, particularmente no tocante á xerarquía de residuos, de xeito que recolla a seguinte orde de prioridades: a) Prevención; b) Preparación para a reutilización; c) Preparación para a reciclaxe, incluída a compostaxe; d) Eliminación.

2. Os orzamentos, medios económicos e humanos, así como a programación temporal das actuacións previstas polo PXRUG axustaranse á orde de prioridades indicada no punto 1 deste artigo e á importancia cuantitativa e cualitativa dos obxectivos en cada opción da xerarquía. Os orzamentos destinados á redución non serán inferiores ao 15% e os destinados á preparación para a reutilización e a reciclaxe non serán inferiores ao 60% do total.

3. Exclúese a incineración (con ou sen recuperación de enerxía) das actuacións a promover pola Xunta de Galicia para o tratamento dos residuos urbanos, pola súa baixa eficiencia enerxética e o elevado risco de contaminación que produce.

CAPÍTULO II. DAS ACTUACIÓNS DO PXRUG

Artigo 2.

1. O PXRUG terá unha vixencia de 6 anos, e nese horizonte deberanse acadar os seguintes obxectivos: a) Estabilización na xeración aos niveis de 2008 e redución dun 10% da xeración da cantidade total de lixo xerado; b) Recollida separada bruta con calidade para reutilización e reciclaxe (compostaxe de calidade no caso da fracción orgánica húmida) do 60% de cada unha das fraccións de vidro, papel/cartón, plásticos, envases metálicos e mixtos, e materia orgánica; c) Reutilización e reciclaxe efectiva de máis do 50% da fracción orgánica húmida, e de máis do 50% do conxunto das restantes fraccións.

2. Nos 2 primeiros anos de vixencia do PXRUG dende a súa modificación por esta lei implantaranse modelos de recollida separada eficientes para acadar os obxectivos anteriores, e en particular, a recollida porta-a-porta en ámbitos urbanos de menos de 10.000 habitantes e sistemas mixtos de separación húmido-seco universal máis illas de dous contedores monomaterial para o vidro e o papel. Opcionalmente, estas illas poderían estar formadas por tres contedores para vidro, papel e envases.

3. Para fomentar a prevención e promover a reutilización e o reciclado de alta calidade, estableceranse sistemas de depósito, devolución e retorno (SDDR) cando menos para os seguintes materiais: Envases usados ou residuos de envases usados de vidro, plástico,

metal e briks procedentes do consumo doméstico ou de calquera outro usuario final, coa fin de dirixilos cara as alternativas de xestión máis axeitadas.

4. Implantarase a compostaxe doméstica como modelo prioritario, especialmente nos ámbitos de poboación dispersa, así como a compostaxe comunitaria en pequenos núcleos, barrios e espazos urbanos.

5. A instalación de plantas de reciclaxe e compostaxe comarcalizadas deberase programar para acadar os obxectivos e prazos fixados nesta Lei. En todo caso, as primeiras plantas estarán en operación no prazo de 2 anos dende a entrada en vigor desta Lei. A comarcalización realizarase de tal forma que ningunha das novas plantas de reciclaxe e compostaxe teña unha capacidade total de máis de 100.000 habitantes equivalentes (ou 40.000 t/ano).

Artigo 3. A eliminación final dos residuos non recuperados realizarase mediante métodos que non poñan en perigo a saúde das persoas e non causen emisións con impacto ambiental nin aumenten a perigosidade dos residuos. Para isto, e consonte ao artigo 1.3 desta Lei queda desbotada a incineración como principal sistema para o tratamento dos residuos e só se poderán depositar en vertedoiro residuos estabilizados e non biodegradábeis.

CAPÍTULO III. DO CANON DE INCINERACIÓN E ELIMINACIÓN RESIDUOS

Artigo 4. A Xunta de Galicia desenvolverá os instrumentos económicos necesarios para acadar os obxectivos desta Lei, de acordo coa normativa básica en vigor. En particular, establecerase mediante decreto un canon a satisfacer polas entidades xestoras de vertedoiros, incineradoras e outras instalacións de eliminación, que non será inferior a 25 euros por Tm de material entrante. Os ingresos recadados por este canon destinaranse á financiar parte dos custos das actuacións en prevención, preparación para a reutilización, reciclaxe e compostaxe.

DISPOSICIÓN PARTICULAR

Única. Revisarase o modelo de recollida selectiva de envases do actual ámbito SOGAMA e substituirase por outro máis eficiente e concordante co indicado nos artigos 2.2 e 2.3.

DISPOSICIÓN DERROGATORIA

Única. Quedan derogados aqueles aspectos da Lei 10/2008, do 3 de novembro, de residuos de Galicia que se opoñan aos contidos da presente Lei.

DISPOSICIÓN FINAL

A presente Lei entrará en vigor ao día seguinte da súa publicación do Diario Oficial de Galicia.